„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
за четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 198. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 25. ДЕЦЕМБРА 1892. ГОДИНА XXVII.

„ХРИСТОС СЕ РОДИ!“

И радосна се песма разлеже, а умилни звуци црквених звона брује данас на све стране огромног православног света. У срцима толиких милиона народа, буде се узвишени осећаји величанствених успомена и сваки се радује! Радују се бедни и невољни, радују се богати и имућни, радују се они у сиротним колибама, као и они у господским дворима. Од најпростије кућице простог ратара, до владалачких дворова, од сиромашних села до великих градова, од Пеште па све тамо до уралских гора, преко Бачке и Баната, Срема и Тројединице, сињег мора, Босне и Херцег земље, преко кршног Балкана па све тамо где Рус господује . . . успомена, дивна, величанствена успомена, да се у данашњи дан, пре толико векова, родио у малој, сиромашној колиби од Витлејема Онај, који је спасао човечанство; Онај, чија је реч славила победу над силним и моћним; Онај који је навеетио народима живот у слободи и љубави, а који није тражио ни богатства ни моћи, ни учених, ни силних пријатеља, него просте људе и рибаре, да се боре с њиме и после њега за правду и истину . . . успомена, да се у данашњи дан родио Онај, кога су назвали Христом од Назарета, а који беше Бог-човек, раздрагава и данас срца толиких милиона хришћанских народа, срца опојена духом божанствене му науке.

И народи, који верују, у вери живе, данас излевају осећаје своје љубави према своме Спасу и славећи „Христово Рождество“ славе победу истине, победу правде; славе светлост, која разгања тмине; славе идеју, која људе спаја у духу братимства; славе бедне и невољне тешећи их примерима Онога, који се данас родио у сиромашној колиби и тражио само људе праведнике, да с њима проповеда не више и не мање од две и по године дана, а за то време да у своме поквареном народу усади клицу наде у бољу будућност, да сруши силнике од Галилеје, да поткопа основе поквареног римског царства, како би се у екатомбама градили олтари божји, да после оборе незнабоштво, сруше старо невољало друштво, да прогласе робовима слободу, силницима обуздају силу.

Има ли, може ли бити данас једног човека, који мисли и који осећа, а да посумња у божанство Христа-Спаса, кад се сети — шта је и колико је учинио добра снагом своје речи, кад се сети и кад промисли, да време све руши и обара? Једно пропада, друго се диже; да време све мења . . . све троши . . . али кроз толико стотина векова, да зуб времена није оборио него подигао. није срушио, него још боље учврстио, није истрошио, није променуо науке Сина од Витлејема . . . да је после 1892. године дана, у којем размаку времена свет се толико пута променуо и изменуо, друштво пропадало и подизало се, старе идеје ишчезавале, нове се рађале, старе мисли трошиле, нове се појављале, Христова вера остала чврста и необорива, да се после толико силних векова и данас слави дан Његова Рождества, и толики милиони народа у њему траже утехе, у његовој науци правде, у његовој милости помоћи?!

Он беше светлост, светлост, која је први пут засијала у колиби од Витлејема, светлост, која од прве своје појаве до наших дана просипа зраке и загрева оне, који се смрзоше кривим наукама, светлост, која оживљава што је мртво, развесељује што је жалосно; јер ко живи у Христу, у Богу живи, а ко се радује спомињући име Христово, не пада у очајање, верује и нада се — у нади живи, нада ће га и спасти!

Вера Христова, вера је љубави, вера истине. Вера је надахнута идеалима божанства и народи који верују осећају те идеале, у њима се буде осећаји за све што је лепо, што је племенито . . . буди им се жеља за слободом, а слободе без вере нема, као што нема ни идеала без верских осећаја.

„За крст часни и слободу златну“ викали су претци наши горски хајдуци, кад су хитали у свету борбу против силника-неверника. Беху прости, беху неуки! Ко би и помислити могао, да су ти прости и неуки људи били одушевљени за најсветије идеале? Ко би могао и помислити, да у својој простоти чезну за слободом, у своме незнању осећају благодати слободе?! Али идеали вере православне распалише, надом и племенитим осећајима оне јуначке груди, али вера распаљује у њима пламенове народних идеала и они се борише као лавови пушком и крстом у руци, веру спојише слободом, слободу вером.

„Без вере нема слободе!“ и падаху у јуначкој борби за крст часни и слободу златну.

Без вере нема слободе, и без верских идеала нема праве Христове вере, без народних идеала нема народне среће.

И данас кад толико милиона православних хришћана славе Рождество Онога, који је развио најсветије, најузвишеније идеале, отворимо и ми Срби наша срца љубави вере и народа, подигнимо високо заставу српских идеала, да се под њоме купимо, њоме се боримо, да за њу живемо, за њу падамо.

Вера и идеал, то је оно што теши, велича, узвисује, облагорођује. Без вере нема идеала, а нама је све то потребно, јер без њих смо ништа, без њих смо народ без душе, народ без осећаја, народ, који пада у мртвило, у летаргију и мирно, безбрижно гледа све, што се око њега ради, не мареће да му противник руши домаће огњиште, не мареће да се његова свест претапа у туђу свест, да његов род постаје и одрод.

Потребни су нам идеали, за идеале ватрени, одушевљени борци.

Данас, кад славимо „Христово Рождество“ Српство је на прагу, да оствари све оно што га победи доводи. Његови ученици, напојени идеалима Христове вере, видеше, дочекаше победу. Хоће ли и толики милиони Срба дочекати победу? Хоће, ако усхтеду, а могу ако хоће, ако верују у верске и народне идеале. Дочекаће Срби и народни Божић, ако не охладне у вери отаца, ако не малакшу у делима витештва.

Светлост правде и светлост истине, беше идеал Христа Спаса — а његов идеал и наш је. Јер верујемо у Христа, јер се заносимо његовим рођењем, његовим животом, његовом смрћу! Верујемо у Христа, што верујемо у правду, у истину а верујући и надахњујући се овим светим, у својој узвишености, своме величанству, ненадмашивим начелима, верујемо и у народну будућност, да ћемо једном добити што је наше, постићи што желимо, ако се напојимо духом истине и правде, ако срца наша отворимо братском миру и братској љубави, ако себичност заменимо племенитошћу, материјализам идеалима . . . ако се угледамо у претке наше, да живемо, да се боримо за што су и они живели, за што су се и они борили: за веру и народ! Верујемо и надамо се . . . и данас кад брује звуци православних звона и божанственим гласом покрећу срца толиких милиона Хришћана, данас, кад се радује и мало и велико и богато и сиромашно и данас кад је све оживело, све радосно честитајмо Срби браћо једни другима „Христово Рождество“, честитајмо и пружајмо једни другима руке, заборавимо на свађе и омразе и Срби Србима излазимо на сусрет радосним, поносним, и величанственим поздравом: „Христос се роди!“ — „Ваистину се роди!“

=

У ВЕРИ ЈЕ — СПАС!

Данас када толико милиона православног света слави „Христово Рождество“, када слави величанствену успомену оног дана, када се у Витлејему пре 1892. године родио Спас човечанства, да га спасе не оружјем, не икаковом материјалном силом, него праве божије вере, лучом истине, лучом правде, да онда потчињено човечанство, које је чамило у тминама ропства изведе на пут будућности — на пут светлости, да међу људима прогласи слогу, љубав и братимство, да утеши невољне, оплемени силне и имућне — данас после толико векова, када је Христова вера нашла одзива у толиким милионима народа, када готово сва Европа а и већи део целог света исповеда веру и уважава науку Онога, који беше наговестилац мира и љубави — како изгледа човечанство, како изгледа свет? Обично у журналистици о новој години на растанку са старом годином, расправљају прошлост и упоређују је будућношћу, обично на растанку старом а састанку новом годином, пише се о прошлим догађајима и на све, што нам беше непријатно баца се копрена заборава, а рађају се нове мисли, у мислима нове жеље. Али на овај велики дан, на дан „Христова Рождества“ као да је вајзгоднија, најдостојнија прилика, да се осврнемо мислима, на све оно што засеца у људско друштво, у све оне узроке ради којих оно страда, слаби, малакше у моралном погледу, на све оно, што се односи на народе и појединце, чија су права потиштена, слободе угушене. Или Христос није љубио правде, није поштовао слободе? Или није дошао на овај свет,

ПОДЛИСТАК.

НА БОЖИЋ.

„Божић је!“ Сваки се радује, сваки се весели, а моја кућа празна, моје срце празно! Да лепих успомена, које се данас буде у мени. Није то било давно. Тек ако је прошла година дана. Имала сам породицу, имала сам срећу; деце сам имала, благослова сам имала, а сад? У место да на мом огњишту гори бадњак, посут пшеницом, поливен вином, у место да су моје собе посуте сламом . . . огњиште је пусто и собе су неме. Све сам изгубила. Заредила редом болест и однела ми мужа и једно дете, друго одбегло у свет, оставило ме . . . Све је изгубљено, ја сам несретна! Ох, не Господе Боже мој, ја несретна нисам, пијем горку чашу моје судбине, али се тешим твојом милошћу. Тешим се надом, вером се тешим и данас кад се свако људско створење радосно поздравља са „Христос се роди!“ и ја кличем: „Ваистину се роди!“ кличем и надам се и верујем, да ће се и мени бар повратити она, која ми је после тебе и гробова милих и драгих најмилија, да ће се повратити ћерка моја, да ме утеши у посљедњим данима живота мога, да чујем њезин глас, осетим миловање њезиних руку.

Божић је и сваки се радује и ја се радујем у мојој нади, поткрепљеном вером твојом, радујем се . . . а сећам се прошлости моје, детињства мога . . .

Како то боли, како страшно боли, кад ми прошлост на ум долази, на дан твога Рождества Христе Боже мој!

Бејах лепа, богата . . . јединица! Хтедоше да се удам за богаташа, а ја сам љубила њега. Био је добар, био је племенит, благ, искрен, и живела сам сретно, мирно. Нисам се о ничему бринула, пливајући у домаћем миру, радујући се, гледајући око себе милу дечицу моју, како се играју, како дивно и умиљато тепају мајчино име . . . гледајући њега, кога сам љубила, како се мучи, да нам хљеба заради и да своју дечицу изведе на прави пут. Ох, сретних дана, боже мој! Истина кћи богатих родитеља, била сам жена сиромашног радника, али жена која љуби, жена која поштује свога мужа. Отац није хтео да зна за мене, ни за моју децу. Желећи ме видити под руком богаташа, мрзио ме у наручју сиромашног радника. Али ја нисам марила за очево богатство, била сам сретна у љубави свога мужа. Сретна и како сретна, данас би била најсретнија жена на овоме свету, да није букнуо рат . . .

Неко куца? Ко ће то бити? Данас? На Божић? Ваљда какав сиромах, ваљда тражи хлеба? Ох, а ја му не смем неотворити врата на Божић, не смем одпустити гладног не нахрањена . . . не смем! А у кући ништа немам, и ја сам гладна.“

„Добра Мара“, како су је у комшилуку звали, удари у плач. Беше жена средовечна, лепог повисоког стаса, симпатичних израза на оном лицу, које је говорило свакоме, да се та жена пати, опет се могла читати некадашња лепота. На бујној коси виђала се и по која седа, а у оним живим очима, које су сада сузама заблистале, могао је сваки разумети некадашње лепе, умиљате, али ватрене погледе.

Становала је у малој собици. Слаб, стари намештај, али све уредно, све чисто, као што јој је уредно и чисто и ако просто одело. На први поглед видело се, да је та жена некада била лепа, а из оног поносног, господског држања, да је била из отменог света.

„Опет куца?“ Запита она сама себе и отаре сузе. Идем да му отворим. Морам му отворити а рећи ћу му: немам ништа, и ја сам сирота и ја сам . . . гладна! Лагано, жалосно упути се вратима своје малене кућице и отвори их. На вратима се покаже писмоноша.

„Писмо за вас.“

„Писмо?“ Викну она и сва задрхће. Нека радост обасу се по оном жалосном лицу, нека нада оживе у њезином срцу. „Писмо? Из Б... је ли из Б . . .?“

„Није. Из Америке?“

„Америке?“ и слегну раменима. Радост јој опет замени жалост. Та њезина кћи није у Америци, она је у Б . . . . Та, она у Америци нема никога.

„Из Америке?“ Лагано је срицала повративши се у своју собу. „Од кога ће то бити? Ја немам тамо никога. . . . . Боже мили! Чудновато! Да није погрешна адреса? Није. Управо на мене. Из Америке... из Њу-Јорка?“

Не знам . . . не сећам се. Могу видети . . . али ја мислим, ваљда има још која Мара . . .“ И „добра Мара“ борећи се мислима, ко ће то бити а ко не ће, је ли или није њено писмо, отвори га.

„Леп рукопис. Женска рука! Ко је та, што пише . . . Јулка! Твоја Јулка! . . . . Сећам се. У својој младости имала сам једну пријатељицу Јулку . . . . Та да, Јулка . . . . она је пошла за оног богаташа, ја нисам хтела. И од тада смо се за увек растале. „Не љубим га“, говорила сам. „Али је богат!“ одговарала ми је „У љубави није среће, него у богатству“ — Па ипак, поред свих мојих невоља, ја и данас не би таково шта казала. Али . . . она ће бити сретна, сретнија од мене. Ја сам изгубила мужа, изгубила сина. . . а кћи ми отишла у бели свет. Она ће поред мрског мужа љубити децу своју, она ће . . . .

Њу-Јорк, 10. децембра 1892.

Драга Маро!

Ти ћеш се зачудити моме писму. Ваљда ме се више не сећаш. Не сећаш се твоје добре, твоје верне Јулке Прошло је 20 година, да се никада нисмо виделе, никада једна с другом говориле . . . прошло је двадесет година и ко зна јеси ли икада на мене и помислила. Ох, ја јесам на тебе. Хиљаду пута представљала сам у себи твоју срећу, твој мир!...“

Срећу? Мир?!

„Камо среће да сам те слушала, да нисам пошла за онога, кога не љубим, ја би била сретнија . . .“

И она сретнија? Зар она није сретна? Зар је изгубила децу?

„Ти знаш, првог дана после нашег венчања, хтео је мој муж, да идемо у Америку.“

Сећам се. Богат човек желео је да живе у великоме свету. Сећам се и оног дана, када су одлазили. Он је био жалостан, она радосна. Говорили су, да је он жалио за мном и да не љуби младу жену, а тако да не љуби ни она њега. Говорили су, да је он узео што је био лаком за новцима, а она њега, што је био богат . . . .

„Кад смо дошли у Америку, он ми је очитовао, да није богаташ, да нема новаца . . .“

Ко би и помислио на то? Ох, колико је мој покојни био искренији. Кад сам га питала: Али драги мој, ако пођем за тебе,

да се жртвује за оне — који страдају?

И данас, кад за час заборављамо на многе јаде и невоље, да у што већој радости прославимо Божић, зар да се не сети православни свет и оних који се пате? Та има ли православне куће, да би данас од свог прага отпустила сиромаха неутешена, и може ли бити православног народа, да не утеши и оне хришћане, које кињe и потискују, да их не утеше, да им не обришу суве марамом братске љубави, хришћанских осећаја?

Човечанство данас страда. Европа, у којој све више и више ишчезава морална основа . . . труне у покварености. Страда и Српство у многим крајевима, страда негде, што вера малаксава, негде што се поред верске колебљивости гасе народни идеали, а негде што нас силник неверник прогања, а у Европи мало је оних, који би били задахнути правом, истинском вером, вером љубави, вером Христа, да нас утеше, да нам помогну. . . .

Страда човечанство и хришћанско и нехришћанско и православно и неправославно. Ко би могао, да наброји све, што се догодило само током ове године у Европи, а што је противно вери, противно науци Христа Спаса? У Бугарској се попеше силници, да народу заповедају, а не слушају његових вапаја. У православној земљи омаловажава се православна вера. И Бугари данас славе Божић, славе Рождество Онога, који се родио, да робове ослободи а силнике уништи — и данас на дан „Христова Рождества“ како изгледа Бугарска? Како изгледају многе друге земље, како изгледа она злурада радост оних, који би, да се Ирцима не даде слобода? Ирци нису православни, али на дан, кад ми Срби православни славимо Божић, подижемо наш слаби глас у име потиштених, јер ваљда ми најбоље разумемо боле народа у Ирској. Како изгледа Европа, која не ће да се умири, док не види Балкан у тминама, а Христос је проповедао светлост?

Па и ми Срби како изгледамо на дан Рождества Онога, који беше символ мира и љубави, а међу нама још нема мира, још нема праве љубави.

Човечанство пропада, јер у њему ишчезава морална основа. Шта ће свет без ове основе, а може ли се и замислити морал без вере? Свет пропада, што на рушевинама морала гради материјализам, да обори, да сруши идеал. И данас на дан „Христова Рождества“ биће их, који ће кавивати, да идеали нису ништа, да су они нека проста уображења. А зар све около и наоколо нас није дивни божанствени идеал остварен у делима Свевишњега? Зар племенито срце, узвишени осећаји, нису плодови добрих, божјих идеала? Одкад ишчезавају идеали а појавља се груби материјализам, отада неки хоће да силом и безаконњем за неколико дана преокрену људско друштво, отада се јављају анархисти и овима слични, да руше имања упропашћују животе. Људи из раног детинства остављени себи и својој судбини, без верског, без породичног васпитања, који не држе до своје вере, не верују у божију праведност, прихваћају се свакојаких средстава да грубом материјалном силом у материјалном духу уздрмају данашње друштвено стање. Не може се и не сме се рећи, да је оно добро. Треба да се измене, треба да се поправи. Неки народи господују, а многи робују. Свет се поделио на имућне и неимућне, првих је мало и у својим рукама држе цело богатство других је много, а немају ништа. Богати су већином без племенитог срца и не маре за јаде сиротиње, а сиромаси гладују и узалуд траже милости. А ко је све ово створио? Материјализам! А материјализам, себичност, тесногрудост не лечи се материјалним, него моралним средствима. Оплемењавати срца, у човечанству будити праве, истинске, хришћанске идеале и неста ће оних, који тиште и кињe слабе и невољне. У Српству и у опште у Словенству не видимо још оних рана, од којих болују други народи. Не видимо, јер у млађем нараштају још живи дух старијих, још има у народу много и много оних који верују . . . али бојати се, кад старих нестане, да млађе не обмане варљива светлост покварених реформа, ако се и млађи не прихвате видова божијих храмова, да љубе домородне олтаре, да у вери Христа траже и спас Српства.

Велимо тако — али ипак ми се надамо, ми верујемо, да не ће до тога доћи, надамо се да ће родитељи у срца своје деце засађивати корен Христове, православне вере, да ће тај корен у школама ширити своје жиле а да ће их свештеници полевати и гајити живим примерима Христа Спаса и св. Саве — те да ће ово мило, ово славно наше Српство, чврсто на основи верског и народног морала дочекати свој народни Божић, и у тој нади и оцевима и матерама, и свештеницима и учитељима — и оној малој, а милој нашој дечици, будућој нашој узданици изађимо данас на сусрет и док човечанство пропада, ми их поносом а радосна погледа у нашу будућност поздрављамо са: Верујте!... У вери је — спас!

Поглед по свету.

— Ми смо често доносили вести из Истре, те дичне посестриме наше Далмације и јављали, како се тамо почео будити словенски геније, да на обалама словенскога мора пробуди из сна један читав народ, којег су тиштили страни, придошли елементи, а кињили многи и многи његови одроди Као што у Чешкој, Крањској, Моравској, аустријска влада иде свуда на руку страним елементима, да потпомогне немачко племе против Словена тако и у Далмацији, а нарочито Истри иде на руку Талијанима и поталијанченим Словенима, да би ови потисли у тим покрајинама велику већину словенскога народа: Србе, Хрвате и Словенце. Она стара, традиционална политика аустријских власти, која је под Бахом и Шмерлингом славила своје успехе слави их и под Тафеом не толико у тежњама, да се прошири германизам где му места није, колико да потисне Словене свуд и на сваком месту. А да је аустријској политици та намера најглавнија види се најбоље из догађаја, који се развијају на словенскоме приморју. Јер кад тамо нема Немаца и кад није наде, да би се икада могли доселити у повећем броју, за што бар тамо не пусти Словене на миру, него их потчињава знатној мањини Талијана? Плаши ли се она уображеног панславизма? Али Словени на приморју још никада не истакоше антидинастичке или антидржавне намере. Државни дакле интереси никако не оправдавају политику аустријске владе, као што је неоправдава ни један човек, који осећа искрено, а мисли поштено. Само у мржњи против Словена могао би се тражити узрок тој и такој политици, која у Истри насилно шири талијанштину, у уредима не признаје језика огромне већине народа, а на изборима наређује свима чиновницима, да се боре против Словена, а ако се који Словен нашао, па устаје у обрану свога народа, њега и кињe и прогањају.

Опет кажемо: данашња политика погледом на Словене наличи Баховој и Шмерлинговој. Исто је расположење аустријских државника према Словенима да нас, као оно онда, кад су нас после и пре дуализма сматрали хелотима. Али на приморју славенском народ се буди и сваког дана ми се више и више уверавамо, да се он решио на јуначку, на истрајну борбу. „Или победити или пропасти!“ То као да му је лозинка, по што види, да је по један народ недостојно, неславно да га кињe, да га потискују, а он да мирно ћути и подноси. Осим Трста у свима општинама сигурни су Словени у победи. Сигурни су, јер су у огромној већини и као што је у Далмацији сам Задар, тако ће на посљетку и у Истри сам Трст остати посљедња кула бирократизма и противника Словена. Ми верујемо и онда ће се Словени потискивати, као што их потискују и у Далмацији, ма да је од неких 100 и више општина, само једна у рукама Талијана, али на то се Словени немају осврта ти. Дужност им је да заподену јуначку борбу, како би се у њој одушевљавали и соколили, а доћи ће ваљда час, кад ће и они моћи видети остварене и своје жеље. Онда, кад Чешка извојшти своја права, освануће лепша ера за све Словене у монархији, кад Чешкој падне у део, по правди божијој и људској, да буде у монархији исто толико важан фактор, колико Немци и Мађари и нама ће одлануги. А Чеси треба да победе, а да победе што пре и нама што пре помогну дужност је свију Словена, да им данас прискоче у помоћ.

Дужност је, да се сви словенски заступници нађу у Бечу на страни младочешких заступника — па ће тада, дивно словенско сунце да загреје све народе монархије и да с поносом погледају на хладни и поражени бирократизам, у којему грца политика министра Тафе-а.

— Руски лист „Новости“ пишу да Русија не мисли посести Афганистан, али да ће у свако доба свом силом спречити и Енглеску, да не би то исто урадила. Исти лист осуђује европску штампу, што се противи руским захтевима и правима на црно море. То је море у првоме реду руско и Русија хоће да се њиме користи.

— „Pester Lloyd“-у пишу из Париза, да се положај у Француској побољшао. Духови су умеренији, па чак ни светина не верује више противницима републике ни њиховим листовима. Изгледа, да су се и они исцрпили у својим неистинама. Слава за победу републике припада енергичноме министру правде Боржоа-у. Њему има да захвали данашња влада, што данас постоји.

— Неки дан навршило се 25 година од како је основано „друштво за унапређење руске трговине и промета.“ Том друштву покровитељ је велики кнез Алексије Александровић, а председник друштва гроф Игњатијев. Свима ће изгледати чудновато, да овако једно трговачко друштво стоји под заштитом царева брата, а председништвом генерала, јер обично генерали се разумеју само у војним стварима. Тако је бар у опште свуде, али тако није у Русији. Руски генерали истичу се не само као добре војсковође, него као и добри политичари, организатори, реформатори и административни чиновници. Каквих генерала Руси имају то нема ни један народ, а особито кад треба уредити какву освојену или запоседнуту покрајину. У Русији је униформа свуда заступљена, и у сваком министарству има скоро више генерала и официра, него грађанских чиновника, а то је знак да су ови људи за то способни, јер су управљали са својом и туђом имовином. Па као свуд, тако се и у овом трговачком друштву налази један генерал. Ово друштво има неизмерних заслуга за унапређење трговине и обрта у Русији. Сад се друштво занима, како би употребило руску трговину на истоку и балканском полуострву, а особито жели да са Србијом ступи у тесну веву. Већ су се предузели сви потребни кораци и надати се успеху, по што су први московски и петроградски трговци управо жељни, да се између Србије и Русије успоставе што веће трговинске веве, уверени, да је Србија од природе земља, која је позвана да у трговинском, као и политичком правцу игра прву улогу на Балкану.

СРПСТВО.

Србија. Руски цар одликовао је г. Тод. Петковића секретара српскога посланика у Петрограду орденом св Станислава II. степена, наредбом да му се у његово (царско) име изрази „особито царско благоволење“ на његовом успешном и заслуженом раду, као српског секретара код руског двора. — Српска влада овог вредног чиновника преместила је из Петрограда у Софију.

Црна Гора. У доба кад се све државе наоружавају није јуначка Црна Гора остала скрштених руку по што се и она постарала, да своје војнике-јунаке наоружа што бољим оружјем. Тако данас она располаже са 22 пољска и 50 брдских топова и 40.000 пушака најбоље врсте.

— Вест, да је руски цар писао врло пријатељско писмо кнезу Николи и да ће кнез опет ићи у посету рускоме цару у велике је обрадовала све Црногорце, ма да они нису никада веровали у оне неистине, које су се проносиле, као да између руског и црногорског двора влада неки неспоразум.

— Талијански лист „Liberta“ донео је чланак о Србији. У томе чланку говори се, како је Србија позвана да игра прву улогу на Балкану; да то виде противници и пријатељи Србије, а особито противници па се они према томе и владају, употребљујући сва средства, да Србију спрече у своме позиву. Но, писац не жали на то, што противници раде. Тако су радили и противници Италије, а Италија је ипак за то постигла своју мету, јер су Талијани били сви одушевљени, сви сложни у једној мисли.

отац ће ме презрети и не ће ми дати ни крајцаре, а ти шта имаш? Имам, рече, поштено срце, руке и алат. И није ме преварио. Био је поштен, вредан радник . . .

„Ја сам га почела презирати. Живели смо у немиру и неколико пута хтела сам побећи, да се вратим натраг својој кући. Али ме било стид. Свет је пакостан, а имала сам и дете...“

И добро је урадила што није бегала од свога мужа. Као жени би јој се можда опростило, као матери никад.

„Но, срећом или несрећом, не знам, по што би иначе већ давно с њиме раскрстила, он наследи велико имање. Постане богат човек, а ја . . .“

Сретна?

„А ја задовољна! Од то доба и ако се никада нисмо волели, живели смо мирно, али привидно. Ја сам се бринула око васпитања мога сина. Он ми је био све и сва. Растио је на моју радост, ишао је у школу, васпитао се, изучио се а све мојим трудом и сад на једном, не ће да зна за мене!

Пре два месеца, рече ми, идем у Европу. Богат сам, хоћу да видим свет. Ја нисам на то пристала, он је хтео. Љутила сам се и можда би га била и одвратила, али он . . он... мој несретни муж дође једног дана и викну: нека иде! Ја ћу му дати новаца. И тако оде и шта мислиш, шта ми се догодило?“

Ваљда као и мени. Софија дође једног дана и каже ми: вући ћу у свет Не могу да те гледам, где гладујеш и ти, а и ја с тобом. Ићи ћу да поштено послужујем и што зарадим, да ти пошаљем. — „Не иди дете моје, ако осећаш материну љубав“, рекох јој. Свет је опак, покварен, а ти си лепа, дивна си . . . не иди. Ако сам ти на терету ја ћу отићи, али ти не иди у свет! — „Хоћу, хоћу, одврати она гушећи се у сузама. Овде је једна богата породица. Идем у Б, ја ћу код ње да служим. Бићу вредна, добра, послушна и они ће ме волети . . . чувати.“ И оде . . . оде злато моје, остави ме, одбеже ми изненада. Једног дана никако да дође кући. Чекам ја и плачем, а бојим се, да није отишла. Кад сутра дан добијем писмо, где ми пише, да је отишла и да јој опростим, што ми се није јавила на одласку . . . али да се бојала . . . мог проклетства. Оде и једном ми пошаље што је зарадила. Не ћу, рекох, а вратих јој оно мало новаца. Док се не вратиш не ћу да звам за тебе . . . а нисам истину говорила. Знам, те како знам. Од тада ни писма, ни гласа. Пропала је! Тешко мени!

„Знаш шта се догодило? Примила сам од њега писмо, где ми пише, да се не ће вратити у Њу-Јорк, ако му не пошаљемо благослов, да узме једну сироту девојку. Сироту? Разумеш ли ти ову реч сироту, ти, која после насљедства очева . . .“

Није ми ништа оставио; али хвала Богу, мир пепелу његову!

„Насљедила си његово благо и сада уживаш у свакоме изобиљу, ти, која си упознала све теготе светске и данас за цело не идеалишеш . . . . не верујеш у љубав . . .

Разумеш ли то понижење, да у своје богате дворове примам једну „која ништа нема на овоме свету“ он ми пише, а која ће бити најпокваренија девојка! Ја одговарам. Та да — сирота је! . . . .“

Ох, не тако! Сирочад и Бог љуби а за што да их ви богати и силни презирете. Не клеветај ми оне, које ни ја ни ти не познајемо, не бацај се блатом на сиротињу и гладну и босу а пред оном, чија је кућа на Божић празна, не вређај презиром према сиротим девојкама мајке, чије сироче живи у свету.

„Него мила, незаборављена пријатељице моја! Он је у Б . . . ., а и девојка је. Ја те молим, ја те заклињем, да одеш тамо и да се о тој девојци распиташ. Ако је поштена, у што ја не верујем — онда . . ето, дозволићу, али да живе далеко од мене. Дозволићу, јер тако хоће мој муж. Он је дивљи, неотесан је, он не гледа на то, хоће ли му невеста бити сироче . . .“

Он је племенит!

„Он је покварен. Каже, да је за новцима тежио, док је био сиромах, сад кад их има, да хоће и друге да усрећи. Дозволићу дакле, јер су његови новци . . . али од свог мужа се растајем и ето ме к теби да с тобом живим, ако ме примаш, ако мислиш да ти не ће бити на досади једна несретна мајка, која ипак има и своја два милиона . . . .“

Да са мном живи? А шта ће ми? Да ми донесе блага. Али моја је кућа празна, сиротињска је, али под овим кровом има божјег благослова, а она нема хришћанске љубави. Не, не могу пристати.

„И с овим сам ти све писала. А кад дођем, онда ћемо се дуго, дуго разговарати. Збогом моја мила пријатељице!

Твоја Јулка.

Јулка, горда Јулка! Ниси несретна, што те несрећа тобож прати, него што су ти у срцу угашени сви племенити осећаји . . . . ниси несретна, али си горда и у твојој гордости немаш ни онолико среће, колико је ја ипак имам у својој сиротињи! Али ипак морам јој отписати. Ај шта? Не пристајем да дође, не могу да у Б . . . идем. То је све и када јој речем да у Б . . . живи и моја кћи и да би је давно ишла видети, да имам и толико новаца да подмирим трошкове све ће разумети . . . не ће бити од потребе, да је уверавам о својој сиротињи, ни да јој се извињавам. Онда ће и мене презирати.

Хартије имам мало, али довољно. Морам јој писати.

И „добра Мара“ седе за стари сто, па почне да пише својој „богатој пријатељици.“

Али писац жали на не споразум, који у Србији влада међу Србима. Он признаје, да треба да буде странака, али у младој краљевини падају странке у крајности и многи упливни и моћни страначки прваци у овој страначкој борби губе из вида српску мисао, а често пута имају пред очима само велика места, до којих желе доћи. Кад би се само неколико првака у Србији сложило, да раде сложно за општу ствар било би много боље и по земљу, а и по саме дотичне странке. Ипак писац признаје, да већина народа пристаје уз програм српске народне радикалне странке па с тога, да би била прва родољубива дужност данашње владе, да у интересу мира и поретка и самог гласа Србије одступи, а да на владу дођу они, за које се изрази народна већина.

СЛОВЕНСТВО.

Русија. Руска влада издаће Бугарској све добротворне легате, који су уложени у руском посланству у Букурешту. Ови легати вреде 300.000 франака. — Управа руске морнарице обраћа нарочиту пажњу на црноморску флоту. То се огледа и у избору личности, које су одређене на најглавнија места по руским обалама црнога мора. Ових дана именован је Хилдегранд за шефа генералног штаба флоте на црноме мору. Хилдегранд је један од најспособнијих и највреднијих руских поморских официра. — Наследник рускога престола вратио се из Кавказа у Гачин. Он ће божићне благдане провести у Петрограду, у кругу својих царских родитеља. — Између Русије и Немачке установљено је да до 1. априла и. г. вреди овај садашњи трговински уговор.

Крањска. У Крањској влада се упиње из свих сила, да би успела оном истом противсловенском политиком, коју истиче у Чешкој и свима словенским земљама. Да постигне своју цел влада намешта по тим земљама све саме Немце за чиновнике, а и на друга важна, народна и црквена места, где само може истиче Немце. Тако је она и у љубљанском римокатоличком надбискупу добила немачкога агитатора. Познато је, да је словенско свештенство римокатоличко у Љубљани, осим малих изнимака, родољубиво. Ово свештенство на римокатоличку стару годину представило се надбискупу и као што је праведно и природно поздравило га на словенском језику. Но надбискупа то тако ражљути, да је почео грдити присутне свештенике, називајући их „покваренима", „јудама", и т. д. који се усуђују пред својом поглавицом говорити на „варварском" језику. Један свештевик је на то одговорио: „Пресветли! Недавно је био љубљански римокатолички скуп, на коме сте Ви председавалв и тад сте нам говорили о братској љубави и хришћанској доброти. Данас ми изгледате баш Ви главом и без братске љубави и хришћанске доброте!"

Вести из места и са стране.

Божић код Руса и Срба. Славни енглески научењак Makancije Walatze, у својим путописним белешкама по Русији, прича на једном месту, како је православни Божић божићовао у Москви. Он је отишао с једним својим пријатељем Русом, врло слободоумним човеком у једну цркву, и да је ту видео свог пријатеља где плаче, а ни он, Маканције, да није могао зауставити сузе радоснице, слушајући оно дивно појање по православном обреду, гледајући величанствене православне црквене обреде и побожни руски народ, како се радује и како срцем моли богу на овај велики дан. И многи остали славни странци не могу да се надиве обичајима руског народа, којима он слави „Христово Рождество". А шта да речемо о нама Србима, о нашој божићњој слави, нашим дивним обичајима? Одговара нам бесмртни песник Петар Петровић-Његош:

„Славих Божић у Атонској гори,
И славих га у Светом Кијеву,
Ал је наша (српска) слава одвојила
Са простотом и са веселошћу;
Ватра плама боље него игда,
Прострта је слама испред огња,
Прекрштени на огњу бадњаци
Пушке пучу, врте се пецива,
Гусле гуду, а кола пјевају
С' унучади ђедови играју."

Одговори једнога који се повратио у Христову веру. Лане повратио се у Христову веру неки врло учен Рус настањен у Лондону. Он је с прва веровао, али после читајући многе безбожне књиге, говорио је, да нема вере, нема Бога. Лане на сам Божић, налазећи се у Одеси, отишао је рано у цркву, да, како он говораше прекрати време. Картао се целу ноћ у кафани, па му било досадно да иде у зору спавати и он отишао у цркву да тако дочека дан. Али у цркви слушајући оно дивно појање православног пјенија, побудише се у њему осећаји и сети се свога детињства, својих родитеља, кад је веровао и они га учили, да се моли Богу. Сетио се још нечега: заповести Иродове да се поубијају сва мала деца и сравнивши то библијско причање са оним, што каже историја, па уверивши се да је то причање истинито, да је збиља Ирод издао ону заповест — он на једном оживе у вери и постане верни син православне цркве, Кад се вратио у Лондон многи су се чудили том његовом преокрету и питали га: Како се то догодило? — Врло лако, одговори, прича о Иродовој заповести уверила ме, да Христос није обични човек — да је Бог. — Којешта! довикне му неки присутни незнабожац, како се не стидите о томе и говорити? — Молим вас, одврати Рус, пре свега да рашчистимо ово питање: је ли или није исторично доказано, да је збиља Ирод издао ону заповест? — Јест, одврати Енглез. — Е, онда је, одговори Рус, и то доказано, да је Христос — Бог. — Ама молим вас, Ироду су казали, да се родио онај, који ће бити краљ људи и који ће спасти робове. Он је поверовао, преварио се и издао ону заповест. То је све, само прости случај. — Допуштам, рече Рус, да се Ирод преварио. Али како то да је збиља онај, који се родио у Витлејему, а од кога се страшио Ирод — постао спасом човечанства? Откуда баш то дете, да је после проповедало онако дивну онако величанствену науку? Је ли и то случај? — Енглез је ћутао, није знао шта да одговори.

Витлејемска звезда. Од толико векова труде се научењаци, да протумаче многе појаве из Христова живота, о којима пише у св. писму, па тако се муче и астрономи, да би протумачили појаву оне звезде, која је предводила краљеве „од Истока" да виде Христа у Витлејему. Први је славни научењак Кеплер казао своје мишљење, да би се ова звезда имала проучити конјукцијом планете Јупитра и Сатурна, па је покушао и прорачунати време, кад су се те конјукције догодиле. У најновије време бавио се овим питањем Енглез Стоквел, кога је на то осоколио призор прошлог месеца, кад су у конјукцију дошле звезде Венера и Јупитер. По његовом рачуну стајале су обе звезде близу једна до друге, те су се неколико сати пре сунчева исхода приказивале, као једна велика и сјајна звезда на истоку. Ово време две године мање 50 дана пре Иродове смрти, слаже се у свему са библијским причањем, по што је Ирод неколико месеци пред своју смрт заповедио, да се поубијају сва деца до две године, не би ли тако убио и Христа.

Занатлијско-ратарска читаоница у Панчеву. У Панчеву се договорише занатлије и ратари, да оснују занатлијско-ратарску читаонипу, па су већ држали и први састанак, на ком су закључили, да се што пре ова замисао и оствари.

„Subotičke Novine." Под овим насловом почео је од нове римске године излазити у Суботици, из штампарије г. др. Душана Петровића, нови лист намењен Буњевцима и Шокцима. Лист ће излазити сваке недеље, а бавиће се просветом, забавом, газдинством и општим стварима. Власник и одговорни уредник је г. М. Ђ. Карановић. Стаје на год. 4 ф.

У Аустрији и Мађарској. Аустријске новине, данас се највише баве настојањем министра-председника да састави нову већину. Неки бечки и прашки листови о томе непрестано јављају, нагађајући хоће ли му или неће поћи за руком; али младочешки орган „Народни Листи" уверава, да су све тачке новог програма, за којег врбује гроф Тафе већину, наперене против Словена у монархији, а нарочито против чешког народа. Док се овако ради у Аустрији, док се не престано кују нови планови, како да се што пре потисну Словени; у Мађарској, као да и у томе хоће сада да претекну аустријске Немце. На вест, да су се здружиле хрватске опозиције у Тројединци, устадоше једнодушно мађарски листови, а између свију понајвише „Еђетертеш" грозећи Хрватима, претећи им новим прогонствима и тамницама. Ова љутина, ово њихово настојање, да у једној и другој половини монархије што више потисну Словене, најбољи је доказ свима нама, да радимо једнодушно и компактно, да се бранимо и одбранимо а не да се између себе завађамо и препиремо.

☛ Због светлих празника „Христова Рождества", идући број нашега листа изићи ће у уторак.

Културне и књижевне белешке.

Нови чланови „Српске књижевне задруге" у Београду. У Турији уписали су се за чланове ове задруге г. г. Павле Вујичић бележник, Исидор Курјаковић поштар, Милан Р. Стефановић трговац, Авакум Травањ учитељ, Јован П. Петровић учитељ, Видосава Пајтић учитељица, Ђока Томић трговац, Јован Малетин кнез, Божа Ђисалов ратар, Пера Малетин занатлија. — Скупио их г. Ј. З. Медурић учитељ.

Педесетогодишњица Љ. П. Ненадовића. На састанку „књижевно-уметне заједнице у Београду, држаном 18. о. м. одлучено је да се првих дана идуће године посвети једно вече захвалном сећању на педесетогодишњи књижевни рад ветерана Љ. П. Ненадовића. Свечаност ће се приредити у великој дворани „Коларчеве пивнице" са закуском — српском вечером.

Српско удружење у Женеви (у Швајцарској).

Познато је, да Женева долази у ред оних међународних градова, где се, тако рећи, такмиче патриотским манифестацијама колоније толиких европских па и америчких народности.

У реду многобројних друштава разних народа већ више година тако и наша група, Срба и Српкиња, одржава своје удружење, нарочити друштвени локал и српску читаоницу.

Читаоница је могла постојати благодарећи родољубљу српских уредништава, која су нам увек слала добровољно своје листове. А што је српско удружење у Женеви и преко тога могло давати знаке свога живота и скромног патриотског рада — бар сразмерно другим балканским народностима, није толика заслуга личног и материјалног пожртвовања самих чланова, колико свих оних уважених Српкиња и Срба ван Женеве, који су нас патриотски одушевљавали па и потпомагали.

Један је од задатака срп. удружења у Женеви да ствара што потпунију збирку оних књига (нарочито на страним језицима), који говоре било само о српскоме народу, његовој прошлости, развићу, савременом положају, правима итд., било и о другим балканским народима објективно. — Збирка таквих књига потребна је нашој читаоници, да би их могла стављати на расположење свима оним људима од науке, пера и трговине у Женеви, који се интересују за наш народ и његове прилике.

Сматрајући да овим може доприносити својој народности бар трунку користи — „Вила", српско удружење у Женеви, апелује овим на родољубе из свих крајева Српства, који би миловали потпомоћи удружење било уписом за утемељаче (улог је 25 динара једном за свагда), било пак добровољним прилозима у новцу или реченим књигама — да то изволе учинити преко ниже именоване г.г. повереника; а удружење ће им остати особито захвално на томе.

Повереници су удружења: у Београду: г. Антоније Боди, председник трговачког суда, г.г. Ризнић и Марић трговци, г. Димитрије Тадић адвокат, г. Марко Петронијевић кројач, г. др. Драгиша Ђурић статистичар министарства финансије, г. Марко Вулетић потпредседник „београдске трговачке омладине", г. Пера Павловић књиговезац.

У Смедереву: г. Лаза Николић, трговац.

У Крушевцу: г. Михајло Тодоровић поштар.

У Ужици: г. Илија Илијић, судски писар.

У Нишу: г. Михајло Ристић, учитељ.

У Прокупљу: г. Јован Самокресовић, секретар окружног одбора.

У Сарајеву: г. Михаило Милановић трговачки помоћник.

Бр. 35.

У Женеви на Митров-дан 1892.

Председник српског удружења „Виле"
Сп. Хаџи-Ристић.

Тајник-благајник:
Никола Ст. Петровић.

Пољопривредне трговачке и обртне вести.

Трговачка агентура. У Београду ће се идуће године основати у Београду руска трговачка агентура.

Трговински уговори. Пројект трговинског уговора између Србије и Русије већ је довршен, те је један примерак већ послан у Петроград. — Аустријски званични лист доноси наредбу заједничкога аустро-угарскога министарства о продужењу трговинског уговора између Србије и наше монархије.

Трговина.

Нови Сад 24. децембра (5. јануара). Снег од ово неколико дана једнако пада, па се саоник диван направио. По где-где има и сметова услед ветра горњака, па с тога је јуче и данас, ма да је Туцин и Бадњи-дан, мање довоза но прекјуче. Цена је остала непромењена. Жито 6 ф. 80—90 н. Јечам 4 ф. 50 н. Зоб 5 ф! Кукуруз 3 ф. 65—70 н.

*

Будимпешта, 23. децембра, (4. јан.) Термини су изванредно слабо уговарани. Уговорено је: жито за пролеће 7 фор. 43 нов., за јесен 7 фор. 54 новч., кукуруз за мај-јуни 4 фор. 73 нов.

Закључне цене: Жито за јесен 7 фор. 54 нов., за пролеће 7 фор. 44 нов., кукуруз за мај-јуни 4 фор. 73 нов., зоб за пролеће 5 фор. 49 нов.

Новије вести.

Будимпешта. На римску нову годину одговарајући на честитке казао је министар Векерле, да се народносни покрет тиче свих мађарских странака. „У новије доба, рече, има народносних појава, према којима није могуће бити равнодушан. Влада ће свакако на томе радити да у Мађарској држави влада мађарски дух.

Загреб. Вест да ће здружене опозиције, покренути заједнички лист није истинита, као што није истинито, да је неодвисна странка примила програм странке права. Странке остају на својим програмима, који су се и до сад у главнијим тачкама слагали.

Београд. Ђачка омладина намерава почетком нове године покренути лист, који би се у опште бавио интересима Српства у свима крајевима Српства.

Задар. Из владиних кругова уверавају, да су неистинити сви гласови, као да би влада забранила свечаност открића Гундулићева споменика.

Букурешт. Многи листови отворено захтевају да влада удари правцем политике, који је Румунској дао и независност, велећи да се Румунској само у споразуму с Русијом, надати лепој будућности.

Моја Јулка!

Примила сам твоје писмо. Не одобравам теби, а одобравам твоме мужу. Ишла би у Б..., али немам новаца. Тамо је и моја кћи. Ишла би да и њу видим. Друго немам шта да ти пишем. Ти сиротињу презиреш, а данас на Божић... ја сама на осами без игде икога и без ишта, славим „Христово Рождество." Сирота сам, али се ипак уздам у милост божију....

Неко опет куца! То је за цело који просјак.... само да напишем...

Но добра Мара још и не дореч е, а врата се растворише и у собу уђе њезина кћи

„Софијо!" викну она од радости.

„Мајко!"

И мајка и кћи се стискаху од милине у наручијама.

„Ти овде?... Али... ја не знам... ја се бојим... та оправа, ти накити? Кћери, је ли го божијим благословом?"

„Јесте мајко и вољом мога мужа!"

„Мужа? Ти кажеш мужа?"

„Да.... ево га баш долази. Застао је док плати кочијаша. Види га, како је леп, па добар, па... иди Бранко, иди само. Ово је моја мати! — а ово је мој муж... син богаташа М.

„Богаташа М.?"

Млади богаташ пољуби је у руку.

„Племенит као и отац. Не стиди се сироте."

„Отац? Шта, ви познајете мога оца?"

„Софија," весело мати бришући сузе од радости рече, познајем, али још боље његову мајку и морам да јој одмах јавим.

„Мојој мајци?"

„Да,... да..."

И старица узме поново хартију, окрене је и напише: „Твој Бранко се оженио. Девојка је врло честита. Сматрај се сретном матером, а одмах дођи к мени, да ти и ја много и много причам."

„Ето, читајте!"

Млади муж је прочитао и стао као нема стена. „Ја не разумем."

„Онда читајте и писмо ваше мајке".

* *
*

„Твоја ће мати доћи мој сине, биће мо и сретни и радосни — али пре свега помолимо се Богу, да што достојније прославимо „Рождество Христово", јер без божје милости нема ни среће ни задовољства.

У трен ока мала собица претвори се у скромно место богољубља, где се малена породица али ваљда најсретнија породица молила Свевишњему, захваљујући му на његовој неизмерној доброти према онима, који верују.

А. М.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

„ДНЕВНИ ЛИСТ"

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ.
ГОД. XI.

Власник-уредник: **СВЕТ. НИКОЛИЋ.** Главни сарадник: **ИВАН ИВАНИЋ.**

Излази сваки дан у великом формату (као „Лојд"), цена му је за Србију 4 дин. за стране земље 4 ф. 50 нов. на три месеца.

Највећи и најраспрострањенији лист у целом Српству.

Излази у 4000 примерака и има највише огласа.

Доноси политичке и привредне чланке о српским и страним приликама. Опширан преглед политичких догађаја у свету. У рубрици „Српство" говори о приликама свих српских земаља. Доноси највише београдских и вести из унутрашњости Србије. Дописе из Србије и са стране. Два подлиска, оригинале и преводе. Нарочиту пажњу обраћа на рубрике: Књижевност; Позориште; Уметност; Ризличности. Доноси интересне листке из франц. листова. Од политичких листова највише се бави трговачким и индустриским питањима.

Најзгоднији лист за огласе, јер излази у највише примерака. — На захтевање шаљу се неколико бројева бесплатно на увиђај.

Претплата из Аустро-Угарске може се слати и поштанском упутницом у Земун. Адреса: Redaction „Dnevni List" (Belgrad). — Zimony (post restante).

Београд, 20. децембра, 1892.

Власништво и уредништво
„Дневног Листа".

Дописница уредништва.

О. у М. Без непоколебљивости и истрајности не може се постићи.

Д. у П. Хвала вама и свима!

У 22-ом реду друге стране 2-ог ступца прошлога броја треба да стоји: младости; а у 43-ем реду истога ступца: Срби — нерадикали.

ОГЛАСИ.

Die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.), **Zürich** sendet **direct** an **Private: schwarze, weiße** und **farbige** Seidenstoffe von **45 kr.** bis **fl. 11.65** p. Meter — glatt, gestreift, karrirt, genustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto- und zollfrei. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz. 713

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ФОРИШКОВИЋА

721 У ШИДУ 1–3

потребује једног старије помоћника, уједно и једног деловођу, који може одма ступити.

СИМЕРИШКИ

ГРУДНИ СИРУП ОД СЕНЕГЕ

и томе припадајуће **симеришке грудне траве** најбоље су средство против **кашља, промуклости, катара, душника, уских груди, грчевитог кашља, великог кашља** (магарећице) **код деце.** Цена сирупа 50 новч. и 90 нов. Траве 50 новч., за паковање 20 новч. Мање од две дозе не шаље се.

716 **Једина набавка из** 1–4

ADLER-APOTHEKE У БЕЧУ, XI., HAUPTSTRASSE 44.

БРАЋА АНДРЕЈЕВИЋ И ДР.

У ВРШЦУ

потребују за њихову фабрику саламе, као и за радњу са свињама једног

КЊИГОВОЂУ

који је књиговођству и коресподенцији потпуно вичан. Тражи се од њега знање српског, немачког и мађарског језика.

Годишња је плата 1000 ф.

Рефлектанти нека поднесу своје оферте на горњу фирму до 20. јануара 1893. год. по рим. кал. 720 1–3

ПРАВИ

МЕДИЦИНСКИ

МАЛАГА-СЕКТ

по анализи ц. кр. стације за пробу вина у Клостернајбургу

врло добар и чист малага

који врло јача **слабе, болеснике, реконвалесцente, децу** итд. против оскудице у крви и слабог стомака врло добар лек.

У 1/1 и 1/2 оригиналној боци и под **законски депонираном штитницом**

ШПАНСКЕ ВИНСКЕ ТРГОВИНЕ VINADOR.

Беч. Хамбург.

Даље разна иностранa фина вина, најбољег квоће у ориг. боцама и по ориг. цени.

У НОВОМ САДУ: код гг. П. Георгијевића, апотекара; Г. Плавшића, апотекара; Д. Коде, винска и деликатеса трговина; и Р. Сукопа, хотел „Јелисавета“.

У БРОДУ: код гг. Еуген Срепел, апотекар; Сами Пинкаш, хотел „црвена кућа“; и М. Рајновић хотел „жута кућа.“

У ЂАКОВУ: код гг. С. Катраин, апотекар; Јос. Халас трговина деликатеса, и Адолф Кона трговца.

У ОСЕКУ: код гг. Д. Поповића, трговина деликатеса; Ф. С. Тирнер и син, трг. шпецерија и Јос. Вилтлаин и др.

У ИНЂИЈИ: код г. М. Петковића, шпец. и вина трг.

У МИТРОВИЦИ: код г. Г. Петровића апотекара.

У ПАНЧЕВУ: код гг. П. Алексића сина, трговина шпецерија; Б. Барајевца, трговина деликатеса, и Л. Голдшмита хотелијера.

У ВУКОВАРУ: код гг. Ант. Шлемина хотелијера, и Т. Михајловића, трговина шпецерија.

У ЖУПАЊИ: код г. М. Бруншмита и сина, трговина шпецерија.

На жиг „**Vinador**“ као законски депоновану штитницу ваља пазити, јер се само тако може за праву каквоћу гарантовати. 676 4–8

ОГЛАС.

Српско-православна црквена општина у Адашевци жели код своје цркве подићи ограду у дужини 12 хвати од кованог гвожђа, који ће се посао издати путем јавне дражбе дана 3. (15.) јануара 1893. у 2 сата после подне.

Досталац имати ће положити јамчевину од досталне своте 10 проц.

У Адашевци 19. (31.) децембра 1892. год.

714 3–3 **ЦРКВЕНИ ОДБОР.**

Част ми је поштов. госп. трговцима Новог Сада и околине, овим путем до знања ставити да сам на овдашњој пијаци,

АГЕНТУРСКУ И КОМИСИОНАРСКУ РАДЊУ

СПЕЦ. И ГВОЖЂАРСКЕ БРАНЖЕ ОДПОЧЕО.

Даље примам наручбине на **будвајшко, пилзанско, швехатско и баварско пиво** из грађанске пиваре у Минхену, у бурадима и боцама. Сандуци са 25 боца на више.

Молим за цењене наручбине, које ће се тачно обављати.

Нови Сад, 16. дец. 1892.

710 3–3 **НИКОЛА ВУЈАТОВИЋ**

Андрашијев сокак, број 18.

СВЕЖА, ПРИРОДНА, УЗАБРАНА

ЦВЕЋА

као: **камелије** (комад 15—20 н.) **руже** (12—20 н.) **ђурђици** (6—8 н.), **зумбули** (12—20 н.), **нарциси** (5—8 н.), **љубичице** (10—15 н. китица), и т. д. као и разних **пукета** за косу (25—50 н.), за груди (30—60 н.), за руке (са манжетнама од хартије и свиле од 1, 5, 6, 8, 10—15 фор.), **венаца** (од најфинија јужна лишћа са цвећем и без овога од 3, 5, 8, 10—15 фор.) и сваковрсно остало плетово и декорације за **свадбе, светковине, игранке, беседе, честитке, укопе** и т. д. Може се добити у свако доба поштом и жељезницом у **ВРТАРИЈИ БОРЈАНОВИЋА у Ади.**

Доцније и **семења**, каламљених **ружа**, цвећа у **лонцима**, расаде и т. д. по ценовнику. 712 2–3

МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ

које су од врло великог уплива против болова у стомаку, у опште приповнате су као кућевни лек.

Лече: **против неимања апетита, слабости стомака, подригивања, затвора, киселине у стомаку, ватре у стомаку, сувишног пљувања, жутице, муке и повраћања, грчева и завијања у стомаку.**

Код напоменутих болести **Маријацељске капљице** су од врло велике помоћи, а изврсност њихова приповната је од дугог времена што и стотинама сведоџби потврђују. — Једно стакоце с упутством стаје 40 новч., а веће 70 новч.

Schutzmarke.

Главно стовариште за Аустро-Угарску налази се код:

Török József gyogyszertára Budapest, Kiralyi utcza 12 sz.

Нарочито се уповорује на заштитну марку и потпис. Само оне капљице треба узимати, које на завитку имају прилепљену зелену врпцу са потписом зготовљача (C. Brady) и ове речи: „Да су праве сведочим.“

У Новоме Саду добија се код: Г. Плавшића апот. П. Георгијевића, апот. У Петровцу: Ференци Истван апотекар. У Илоку: Франц Ласло, апотекар. У Шиду: Аугуст Козиак, апотекар. 639 9–43

УПРАВИТЕЉА

ЛЕОПОЛДА ЈАНДЕСМАНА

високим кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

ДЕЧАЧКА ШКОЛА И ВАСПИТНИ ЗАВОД

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој)

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвенолекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

711 3–10

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

А. МИЛАНКОВИЋ И СИН

709 **У ДАЉУ** 3–3

потребује једног старијег помоћника.

ЗА ОПЛЕМЕЊИВАЊЕ ЛОЗА

666 7–10

набавља **ЈАГЊЕДЕ** најјефтиније **Hendrickson & Nairz**, творница јагњеда **(Korkfabrik)** у Триесту.

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА У МИТРОВИЦИ

ПРОДАЈЕ

3% 100 ДИНАРА У ЗЛАТУ, ЛОЗОВЕ СРПСКА ЛУТРИЈСКА ЗАЈМА

уз месечне уплате у смислу зак. чл. XXXI. од г. 1883.

Ови лозови издани и зајамчени по српској влади, **играју 50 година**, и исплаћују се **4 пута годишње** и то:

13. ЈАНУАРА, 13. АПРИЛА, 13. ЈУНА И 13. ОКТОБРА

са главним згодитком од динара у злату

90.000

И ОСТАЛИМ ЗГОДИТЦИМА ОД ДИНАРА У ЗЛАТУ

10.000, 3.500, 2.000, 1.000, 500, 275, 100.

Купони исплаћују се сваке године 13. Јануара са 3 динара, а текући интерес за времена уплате припада купцу.

СВАКИ ЛОЗ МОРА СЕ СА ДОБИТКОМ ВУЋИ.

Месечна је отплата 2 фор. и 5 новч.

Оригинални лозови остају за време уплаћивања депоновани под надзором обртне области и министарства финанције. По исплати свијух рата издаје се лоз купцу у оригиналу.

Законито истављен оброчни лист издаје се одма чим се положи и друга рата, те поседник истога учествује сам у свима добитцима. Уплате се полажу односно шаљу непосредно на мене у Митровицу.

Купује: златни и сребрни новац. Продаје: нове велике и мале дукате.

713 1–3

КОМИСИОНСКА РАДЊА ЗА МАРВУ

J. КЕГЛИЋ И БАУМАН

БЕЧ, СТ. МАРКС.

Писарна: III. Hauptstrasse 155.

АДРЕСА ЗА БРЗОЈАВЕ:

КЕГЛИЋ БАУМАН, БЕЧ, СТ. МАРКС.

АДРЕСА ЗА МАРВЕНЕ ПОШИЉКЕ:

КЕГЛИЋ БАУМАН, БЕЧ, СТ. МАРКС.

ПРЕПОРУЧУЈЕ СЕ ЗА КОМИСИОНСКО ПРОДАВАЊЕ СВИЊА НА БЕЧКОМ ЦЕНТРАЛНОМ ВАШАРУ ЗА МАРВУ.

603 22–24

ДО САДА ЈОШ НЕНАДМАШЕНО.

В. МАГЕРА

права, очишћена

МАСТ ОД РИБИЈЕ ЈЕТРЕ (LEBERTHRAN)

ВИЉЕМА МАГЕРА

у Бечу.

Испитано од првих медицинских ауторитета због лаке **сварљивости** и за децу препоручено и прописано, у свима случајевима где лекар с успехом намерава постићи ојачање целог организма, нарочито плућа и груди, побољшање сока и чишћење крви у опште — **флаша по 1 фор.** — на **фабричном сложишту, Беч, III./3., Neumarkt 3**, као и у највише апотека и спецерајских трговина, у аустро-угар. монархији праве ове масти добити.

Само је **онда прави**, ако је троугаста боца са означеним окрајцима (црвеном и црном штампом на жутој хартији) облепљена.

Добити се може: У Новоме Саду код гг. Јов. Грозингера, Г. Плавшића, апотекара; Браће Вагнера и Љ. Стефановића, трговаца.

ГЛАВНО СЛОВАРИШТЕ И ОТПРАВНИШТВО ЗА АУСТРО-УГАРСКУ

код

W. MAGER, Wien,

III./3., Neumarkt 3.

606 9–18

Онима који пуше цигарете, нека је препоручена на гласу **хартија за цигарете** са марком

Les Dernières Cartouches

творнице **Braunstein Fréres**, у Паризу **65. Boulevard Exelmans.**

Овај производ је славље на пољу индустрије хартије и узор хартија за цигарете.

Једно творничко сложиште наше фирме за продавање хартије за цигарете као и готових завоја за цигарете налази се у Бечу, I., Schottenring, 25.

Наше праве француске хартије за цигарете „Les Dernières Cartouches“ од које сваки картон носи фирму Braunstein Fréres, као и готових завоја за цигарете може се добити у Новоме Саду код гг. **Н. Димовића** и Ем. Дицгена и сина. 189 19–25

Властник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. Одговорни уредник: Ђорђе Бакаловић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Н. Саду.